

Preek bij het jaarthema 'Wat doe je in de eredienst?'

- Schildwolde 20 september 2015
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Thema: *het verhaal van de liturgie*

votum en groet

Ps.65:1,2,3

wetslezing

Gz.155

gebed

lezen: Psalm 84

Hebr.10:19-25

Ld.320

kindermoment groep 1-3

Ps.21:7 [Wiekslag 1-8]

preek

Ps.134

gebed

collecte

Opw.518

zegen

Bij het kindermoment en bij de preek is een ppt beschikbaar.

Gemeente van Christus,

** de liturgie heeft een verhaal

#1

Dit is de liturgie van vanmorgen. Een beetje uitgebreider dan op het liturgiebordje staat. Sommige onderdelen komen altijd terug, zoals votum en zegen. Daarom staan ze niet op het bordje. Andere onderdelen wisselen per keer, zoals wat we zingen en waar de collecte voor bestemd is. We kunnen praten over de invulling van de verschillende onderdelen. Ben je blij met het Opwekkingslied aan het eind of niet? Hoe vond je het kindermoment? Is de orgelbegeleiding deze keer goed gelukt? Maar door alle onderdelen heen loopt een rode draad. Het is de draad die ik in het kindermoment heb aangegeven.

#2

Komen, buigen, horen, vieren, geven, gaan. Dat is de achterliggende beweging, het verhaal van onze liturgie. We komen. Niet alleen naar de kerk, maar we komen ook voor God. We belijden onze afhankelijkheid, ontvangen zijn vredegroet en zingen van ons verlangen naar de Heer. We buigen. Vanwege onze zwakheden en onze onheiligheid, vanwege onze tekorten en onze onwaardigheid. Om door de Heer opgericht te worden. We horen. Naar zijn Woord, naar de verkondiging van het evangelie. We vieren. Met zang en soms ook met het avondmaal. Zo danken en loven we onze Heer. We geven. Van onze liefde en van ons geld. Aan elkaar. En delen van wat we hebben ontvangen. En we gaan. Niet alleen de kerkzaal uit, maar ook weer het leven in. Met de opdracht die we hebben en de zegen van de Heer.

#3

Onze liturgie vertelt een verhaal. Het gaat niet alleen om de losse onderdelen, die al dan niet naar je wens verlopen. Het gaat om het verhaal erachter. Over wat we eigenlijk aan het doen zijn met elkaar. Wat er gebeurt wanneer we de orde van dienst doorlopen.

Wat denk je dat er gebeurt als je dat verhaal niet kent? Je bent hier, doet al dan niet mee met lezen, bidden en zingen. Als je hier vaker komt, ken je het patroon. Maar als je het achterliggende verhaal niet kent, zul je het niet begrijpen. Je wordt misschien geraakt door een opmerking in de preek, een regel uit een psalm of een ontmoeting in de hal. En dat is fijn. Maar de kracht van de liturgie heb je niet ervaren. De beweging in de kerkdienst niet meegekregen. De zegen van de eredienst niet ontvangen.

** het is het verhaal van een ontmoeting

Wat is dat verhaal? Wat zit er tussen komen en gaan? Een vergadering of een bezoek? Een training of een feest? Een briefing of een optreden? Een rustmoment of juist een workshop? Dat kan allemaal gebeuren tussen het moment dat je ergens binnenkomt en het moment dat je weer weg gaat. Het is best verrassend om de kerkdienst met al die verschillende activiteiten te vergelijken. Maar de overeenkomst is, dat er sprake is van een ontmoeting.

#4

Onze liturgie vertelt het verhaal van een ontmoeting. Een bijzondere ontmoeting: de gemeente ontmoet haar Heer. De christen komt bij God: komen, buigen, horen, vieren,

geven en weer gaan. In onze liturgie komen we bij de Heer binnen, verblijven we daar een poosje en vertrekken we weer de wereld in.

#5

Op bezoek bij de Koning. Zo wordt de kerkdienst nogal eens genoemd. En er zijn goede bijbelse redenen voor om de kerkdienst te benaderen als 'op bezoek bij de Koning'. Vaak wordt daar dan de opmerking aan verbonden dat je wel nette en feestelijke kleren aan moet trekken en dat je je plek moet weten, met gepaste eerbied en bescheidenheid. Zo zou je je immers ook opstellen als je op het paleis wordt uitgenodigd bij de koningin.

#6

Op adem komen bij God. Zo wordt het in de Bijbel ook genoemd. De aanwezigheid van God is een schuilplaats. Een oase in de wereld. Thuiskomen in Gods liefde. Zo ervaren veel mensen het ook. Het leven is soms moeizaam en hard. Onvrede, ongeloof en stress maken het tot een woestijn. Bij de Heer kom je op adem, ontvang je zijn genade en vrede. Je ontmoet jezelf in de aanwezigheid van de Heer. Wie het zo benadert, zal niet zo zeer nette kleren aantrekken, maar juist kleding waarin je je ontspannen voelt.

#7

Samen komen als kerkgezin. Ook dat is een bijbelse benadering van de kerkdienst. We ontmoeten elkaar als broers en zussen in Christus. Sommige gemeenteleden kijken er naar uit. Vooral als ze alleen zijn, of zich als gelovige alleen voelen. Ze ervaren in de aanwezigheid van andere gelovigen iets van Gods zorg en voelen zich door de Heer bemoedigd door de ontmoeting met elkaar.

#8

Ik zou nog wel even door kunnen gaan. Vanuit de Bijbel zijn nog meer omschrijvingen te geven. Waar het mij om gaat, is dat er verschillende gezichtspunten mogelijk zijn om naar de kerkdienst te kijken. Daarbij is het ene niet beter dan het andere. En in alle gevallen is er sprake van een ontmoeting met de Heer. Dat is het verhaal dat onze liturgie vertelt. Je kunt het op verschillende manieren beschrijven en ervaren. Op bezoek bij de Koning. Op adem komen bij de Heer. Samen komen als kerkgezin. Maar tussen komen en gaan ligt de ontmoeting met de Heer.

** waarin het verbond wordt vernieuwd

#9

Ik ga nog een stap verder. In de ontmoeting gebeurt iets tussen God en mensen. Van oudsher heeft de kerk haar samenkomsten ook als feest van verbondsvernieuwing gezien. God komt tot ons en wij tot Hem. Als in de Bijbel sprake is van een ontmoeting van God met mensen, dan zie je dat gebeuren. In het Oude Testament begon de ontmoeting met het brengen van offers ter verzoening van de zonden. Daarna werd een feestelijke maaltijd gehouden voor het aangezicht van de Heer. In het Nieuwe Testament is er de verkondiging van de gekruisigde Christus, het breken van het brood, het gebed om de Geest, de nieuwe toewijding aan elkaar en de liefde voor ieder.

Verbondsvernieuwing is steeds weer nodig. Tussen de gemeente en haar Hoofd. Tussen de christen en zijn Heer. In het buigen en horen zit het opschonen van de relatie tussen

God en mensen. In het vieren en geven zit het vernieuwen van de levenspraktijk van de mens die een kind van God is.

Het opschonen van de relatie is steeds weer nodig. Elke keer wanneer je voor God verschijnt. Je bent een mens die het steeds weer verspeelt. Die God en mensen tekort doet. Die in de valkuil trapt van eigenbelang en eigenwijsheid. Op grond van mijn woorden en daden pas ik niet bij God. Ook al ben ik geneigd om ook op mijn goede kanten te wijzen, en mijn inzet voor een ander, toch zou God mij geen onrecht aandoen als Hij mij de deur wees. Steeds weer zit er iets tussen God en mij. Dat moet uit de weg, de zonden moeten beleden en vergeven, de schuld moet erkend en verzoend. Het gebeurt in de kerkdienst. Niet alleen daar, maar zeker ook daar. Steeds weer bevestigt God zijn genade. Vernieuwing van het verbond.

Maar ook het vernieuwen van de levenspraktijk hoort erbij. Leven in blijdschap, verbondenheid en liefde. Dat is het leven zoals God dat voor zijn kinderen bedoelt. Ook als ze een moeilijke weg gaan. Het leven waarin mensen zich gelukkig voelen en tot hun doel komen. Iets daarvan laten we zien in de kerkdienst. Als we onze blijdschap en dankbaarheid uiten in lied en gebed, in ontmoeting en gaven, in dienstbaarheid en getuigenis. Als we, bemoedigd en gezegend, de kerk weer verlaten om in de praktijk christen te zijn. Vernieuwing van het verbond.

** het is het verhaal van de gemeente

#10

We willen geraakt worden. We willen een goede preek horen. We willen verrast worden. We willen goede muziek. Wij willen iets van God ervaren. We willen dat alles ordelijk verloopt.

Misschien geldt het niet voor jou, dat je zo naar de kerk komt en de liturgie ervaart. Want jij voelt natuurlijk wel aan, dat hier iets niet aan klopt. De kerkdienst is geen duet van voorganger en organist, dat jij over je heen laat komen, waar je al dan niet iets mee kan en waar je je mening over vormt. Het verhaal van de liturgie is het verhaal van de gemeente zelf. Dat vind ik het krachtige van de werkwoorden die het verhaal van de liturgie beschrijven: komen, buigen, horen, vieren, geven, gaan. Het zijn werkwoorden: activiteiten van ieder die in de kerk is. Het is handig dat iemand leiding geeft aan de samenkomst. Maar het is niet mijn dienst! Ik ga jullie zo goed mogelijk voor in jullie dienst aan de Heer. Het is handig dat iemand op het orgel toon en ritme aangeeft. Maar het is niet haar dienst! Zij begeleidt en stimuleert jullie bij het zingen, of het nu klagen, vragen of juichen is.

Natuurlijk gaat het niet altijd zoals jij graag wilt, of zoals het jou goed lijkt. Maar het is het verhaal van de gemeente, waar jij deel van uitmaakt. En daarom vraag ik je: ben je echt gekomen? Ben je hier echt? Niet alleen met je lichaam, maar ook met je hart? Ik vraag je: heb je echt gebogen? Jijzelf persoonlijk? Voor de Heer? Beseft dat ook voor jouw zonden de Heer zijn leven heeft gegeven? En dat er geen vrede komt, als je niet om vergeving vraagt? Ik vraag je: heb je echt geluisterd? Naar de lezingen uit de Bijbel, naar de verkondiging van het evangelie? Zoek je de stem van je Heer, die je aanspreekt, corrigerend en bemoedigend, ontdekkend en bevrijdend?

Ik vraag je: doe je echt mee met het vieren? Met het zingen en prijzen van de Heer? Ook als je jezelf niet zo'n zanger vindt, of als je niet zoveel hebt met de muziekstijl in de kerkdiensten.

Ik vraag je: ga je ook zelf geven? Vanuit je hart? Aan God, gemeente en wereld? Van je liefde, van je verbondenheid, van je tijd en van je geld? Omdat je zoveel ontvangen hebt? Ik vraag je: hoe ga je straks weer weg? Als iemand met een oordeel over hoe de dienst is verlopen? Of als iemand die opnieuw beseft dat hij of zij er niet alleen voor staat? En die gemotiveerd is om God en naaste te dienen?

Ik stel veel vragen. Zeker. Ze zijn niet bedoeld om je te beschuldigen. Maar om duidelijk te maken: Het verhaal van de liturgie is het verhaal van de gemeente zelf. Je wordt geroepen om mee te doen, zodat het ook jouw dienst aan de Heer is. Zodat ook jij meegaat in die vernieuwing van het verbond dat God met jou en met ons samen heeft gesloten.

** gelovigen verlangen ernaar

#11

We hebben samen Psalm 84 gelezen. Deze preek is geen preek over Psalm 84. Het is meer een themapreek. Maar deze psalm geeft wel heel veel gedachten en beelden die ik in de preek al naar voren heb gebracht. Over het thuis komen bij God. Over de vrede die bij de altaren van God begint. Over de zegen die een mens meeneemt als hij bij de Heer is geweest. Omdat de Heer als een zon en schild met hem meegaat op zijn levensweg.

Maar het meest opvallend in Psalm 84 is het verlangen van de dichter naar de ontmoeting met de Heer. In zijn tijd is dat het verlangen om de tempel in Jeruzalem te bezoeken. Je krijgt het idee dat deze psalm geschreven is door iemand die zelf niet kon komen. Of die niet mocht komen. En als iets niet mag, of niet kan, dan wordt het verlangen alleen maar groter. 'Van verlangen smacht mijn ziel naar de voorhoven van de Heer.' 'Wie op weg is naar de Heer, laat zich niet tegenhouden door een dal van dorheid.' 'Duizend dagen buiten het heiligdom zou ik graag inruilen voor een moment op de drempel van Gods huis.'

Je kunt de tempeldienst van vroeger niet zomaar overzetten naar de kerkdienst van vandaag. Daarvoor is er teveel veranderd door de komst van Jezus Christus. Juist in de Hebreeënbrieffen worden die veranderingen beschreven. Maar het verlangen van de gelovige in Psalm 84 spoort met de aanbeveling van de Hebreeënen in het Nieuwe Testament om niet weg te blijven van de samenkomsten van de gemeente. Omdat we elkaar nodig hebben. Omdat we samen God willen dienen.

Kan de dichter van de psalm de Heer niet dienen op elke plek waar hij is? Jazeker kan hij dat. En dat zal hij ook wel doen. Volgens de gewoonten en de voorschriften die hij daarin kent. Bidden, bijbellezen, genieten van Gods aanwezigheid in de natuur, in de contacten met anderen, in zijn ziel. Overal en altijd leef je onder een open hemel. Maar dat neemt niet weg, dat je in de samenkomsten van de gemeente op een bijzondere manier de omgang met de Heer meemaakt. Praat maar eens met wie niet naar een kerk kan komen. Of wie niet naar een kerk mag gaan. De dichter van Psalm 84 verlangt ernaar om erbij te zijn en mee te doen. De schrijver van de Hebreeënbrieffen schrijft over het samen naderen van God en het meenemen van elkaar. Bij het geloof hoort het verlangen naar de eredienst.

** in afwachting van Gods zegen

#12

'Wat doe je in de eredienst?' Dat is de vraag van het jaarthema. Vanmorgen aandacht voor dat 'doen'. Wat doen we? We komen, buigen, horen, vieren, geven en gaan. Gedeel-
telijk kun je dat zien. Voor een groter deel speelt zich dat af in je hart. Met daarbij de
vraag hoe jij dat doet. Hoe jij meedoet aan de eredienst, zodat het ook jouw dienst is.
Zodat in de liturgie ook jouw leven met God wordt vernieuwd.

Dat zal best moeite kosten. Om bij jezelf stil te staan. Om te spreken over je motivatie
voor de kerk, je betrokkenheid bij de dienst, je bewustheid van de onderdelen in de li-
turgie. Maar het is de moeite meer dan waard. Om de valkuilen te vermijden en te blijven
hangen in allerlei dingen die je vindt. Of om afstand te blijven houden.

Aan de ontmoeting met de Heer is veel zegen verbonden. 'Genade en glorie schenkt de
Heer', zingt psalm 84. 'Een gereinigd hart en nieuwe liefde', lezen we in Hebreeën. 'Ge-
lukkig de mens die op de Heer vertrouwt', horen we in de psalm. Het roept verwachting
op. Omdat God zichzelf geeft. En zich opnieuw aan ons en aan jou verbindt.

Laat je zegenen door de Heer. Doe mee. In Jezus' naam.

Amen